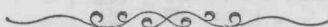

Dr. Leopold Lenard, bibl. 259

VERTEC.

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADOST.

Vredil in založil

Ivan Tomšič,

učitelj na s. k. in. učilnici v Ljubljani.

Tretji tečaj, 1873.

LEUBEN

Tisk Egerjev.

VERTEC.

ČASOPIS S PODOBAMI ZA ŠLOVENSKO MLADOST.

Letnik iz leta 1873
Ljubljana
VII 28137 B. f

Tretji tisk, 1873.

IZDANJE
V LJUBLJANI
V LEVINSKI
TISKARNI
V LETU 1873.

KAZALO.

Pesni.		Stran.	Stran.
Lisica in kozel	<i>S. Gros</i>	12	Žalosten konec neumne šale 121
Vertec	<i>J. J. J.</i>	21	Pet Andersenovih povestic, ki je luna
Mlada mati	<i>F. S. S.</i>	33	pripoveduje <i>Lj. J. J.</i>
Večer na morji	<i>F. J. J.</i>	41	Bog je oče sirot <i>F. S. S.</i>
Deček in tica	<i>F. T. T.</i>	50	Skopuh se spreoberne 134
Snazeni mož	<i>F. J. J.</i>	51	Otroci, bodite odpustljivi 137
Koga ljubim	<i>F. T. T.</i>	51	Zaušnica o pravem času <i>F. J. J.</i>
Otrok na vertu	<i>F. T. T.</i>	57	Ne pozabi me <i>S. K. K.</i>
Zgodnja cvetlica	<i>F. J. J.</i>	69	Sreča je slepa, pa so slepi tudi ljudje <i>F. S. S.</i>
Slepec s plunko	<i>F. J. J.</i>	77	Postrežljiva Katarinka 151
Po noči	<i>F. T. T.</i>	97	Spomini na otročja leta 152
Danici	<i>F. J. J.</i>	101	Navika sila velika 153
Kresnica	<i>F. J. J.</i>	102	Dve vejici 155
Vjeta ribica	<i>F. S. S.</i>	113	Bodi pošten in zvest, pa te bo Bog bla-
Vesela tovarišija	<i>F. T. T.</i>	129	goslovil <i>F. S. S.</i> 161, 177
Kaznovana mačica	<i>F. T. T.</i>	140	Nemirna vest <i>F. S. S.</i>
Červec	<i>F. T. T.</i>	144	Kedór laž govori, vso vero zgubi <i>F. S. S.</i>
Okamenela dežela	<i>F. S. S.</i>	145	V šoli <i>F. S. S.</i>
Potoček	<i>F. J. J.</i>	161	Pota previdnosti božje 169
Moja pesen	<i>F. T. T.</i>	170	Ne lučaj kamenja <i>F. S. S.</i>
Izgubljeni Bog	<i>F. J. J.</i>	177	Samoglavni otrok <i>F. S. S.</i>
Cimu poješ kos	<i>F. S. S.</i>	187	Otrok obžaluje svoj pregrešek 185
Anica in piščeta	<i>F. S. S.</i>	188	Prebrisan sodnik <i>F. S. S.</i>
Tica	<i>F. S. S.</i>	193	Franjica in kokoši 188
Mačeha	<i>F. S. S.</i>	201	Biser in kremenje <i>F. S. S.</i>
			Na božični praznik <i>F. T. T.</i>
			Nihče ne vé, kaj ga čaka <i>F. S. S.</i>
			Nepokorščina sama sebe kaznuje <i>F. T. T.</i>
			Pastirček 199
			Kako Bog molitev usliši 200
			Pervi sneg 202
			Velblod in osel 203
			Zgodnja ošabnost — zgodnja smert <i>F. S. S.</i>
			Divjak 204
Podučni sestavki.			
Ognjena kroglja	<i>J. J. J.</i>	2	Čičarija in Čiči <i>F. S. S.</i>
Večnost	<i>J. J. J.</i>	8	Nebeška znamenja (Koledar) 15
Malopridni Lukec	<i>F. S. S.</i>	9	Cerkev sv. Petra v Ljubljani <i>F. J. J.</i>
Varuj se slabih tovarišij	<i>F. S. S.</i>	11	Tri lepe cvetlice <i>F. S. S.</i>
Umór samega sebe	<i>F. S. S.</i>	11	Veliki čertek 70
Národne pravljice	<i>F. S. S.</i>	13	Idimo k božjemu grobu 71
Uboji dijak	<i>F. T. T.</i>	21	Nunska cerkev v Ljubljani <i>F. J. J.</i>
Veselje do rokodelstva	<i>F. T. T.</i>	26	Bitva pri Sisku 103
Kaznovana nemarnost	<i>F. T. T.</i>	30	Veliki zvon 107
Mlada prijateljca	<i>F. S. S.</i>	32	Ozir na nebo 109
Nevarna noč	<i>F. S. S.</i>	33	Poveršje zemlje in morja 122
Deset krajcarjev cesarja Jožefa	<i>F. T. T.</i>	41, 57	Bohinjsko jezero 123
Dober pastir	<i>F. S. S.</i>	46	Krajaštvo 141
Opravljava Jerica	<i>F. S. S.</i>	47	Otroci, vaša prihodnost 141
Purani	<i>F. S. S.</i>	48	Azija 154
Dijogen	<i>F. S. S.</i>	49	Tudi to je dobro vedeti <i>F. S. S.</i>
Pošten berač	<i>F. S. S.</i>	49	Narodi ruskega carstva in car Peter Veliki 171
Manica in Jožek	<i>F. S. S.</i>	64	Vsak človek potrebuje pomoči svojega
Zdrava Marija	<i>F. S. S.</i>	67	bližnjega 172
Pirhi	<i>F. S. S.</i>	73	Prikazni na nebu 173
Kriva prisega	<i>F. S. S.</i>	77	Naša zemlja <i>F. S. S.</i>
Deček in cvetlica	<i>F. S. S.</i>	83	Bog te večkrat pozdravlja, a ti se mu ne
Mravlja in kobilca	<i>F. S. S.</i>	83	zahvališ <i>F. S. S.</i> 197
Življenje na kmetih	<i>F. T. T.</i>	97	Mizarstvo 203
Štiri lepe barve	<i>F. S. S.</i>	101	
Sirota Jerica	<i>F. S. S.</i>	102	
Sebičnost	<i>F. S. S.</i>	106	
Ivana	<i>F. S. S.</i>	113	
Jezus, prijatelj otrok	<i>F. S. S.</i>	116	
Bèzgovna pištola	<i>F. S. S.</i>	117	
Na razpotji	<i>F. S. S.</i>	119	
Studenc	<i>F. S. S.</i>	120	

Prirodopisno-natoroznansko polje.

	Stran.
Nekaj o zraku	17
O vetru	36
Rosa	52
Bezeg	54
Slana	74
Megla	93
Oblaki	109
Dež	125
Sneg	142
Koza	142
Toča	158
Nekatere tuje rastline, ki je rabimo pri nas	174
Grom, blisek in strela	488, 205

Gledališčine igre za mladost.

Učenca gresta na tuje	86
---------------------------------	----

Zabavne in kratkočasne stvari.

Otroške igre	157
Drobtine 19, 39, 55, 95, 111, 127, 160, 175, 191	176, 191, 207
Kratkočasnice 19, 55, 75, 95, 111, 127, 160	40, 95, 128, 176, 192
Zastavice	40, 55, 56, 75, 96, 112, 128, 144
Številne naloge	19
Zabavne naloge	128, 207
Pametnice	20, 39
Nekaj za kratek čas	40, 56, 96, 160, 192
Rebusi	96, 112, 128, 176, 208
Slovensko slovstvo	

Muzikalne priloge.

Napevi k sledečim pesnim:

1. Petelinov klic; 2. Pomladanska; 3. Lovec;
4. Kanoni; 5. Pridni mlatiči; 6. Deček in tica;
7. Anica in piščeta; 8. Zlati čas; 9. Danici;
10. Kresnica; 11. Studenček; 12. Po noči;
13. Vrabec in konj. — Vsi napevi, razun kanonov, so od gospoda Fr. Ludwiga.

Podobe.

	Stran.
Ognjena kroglja	6
Veselje do rokodelstva	28
Cerkev sv. Petra v Ljubljani	34
Deset krajcarjev cesarja Jožefa	42, 45, 59, 63
Veliki četrtek	70
Nunska cerkev v Ljubljani	84
Življenje na kmetih	99
Veliki zvon	107
Jezus, prijatelj otrok	116
Na razpotji	119
Bohinjsko jezero	123
Bog je oče sirot	133
Otroci bodite odpustljivi	138
Spomini na otročja leta	152
Pentagram	156
Nemirna vest	166
Car Peter Veliki	171
Samoglavni otrok	184
Franjica in kokoši	188
Nepokorščina se sama kaznuje	198
Pervi sneg	202
Rebusi	40, 56, 96, 160
Slikana priloga v 12. listu.	

VERTEC.

Izhaja
1. dne v
mesecu
in stoji
za celo
leto 2 gl.
40 kr.,
za pol
leta 1 gl.
20 kr.
Po
pošti:
za celo
leto 2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.

Naročnina naj se naprej plačuje in pošilja uredništvu v šentpeterskem predmestju št. 15 v Ljubljani. (Lai-bach.)

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 1.

V Ljubljani 1. januarja 1873.

Leto III.

Prijateljem slovenske mladosti!

O mladine pričakujemo boljšo prihodnost domovine. Ne prezirajmo tedaj svetih dolžnosti, ki je imamo do nežne mladine, da bode svet za nami krepostnejši in naprednejši. Delajmo neutrudeno na slovstvenem polju za našo slovensko mladino; ako Bog naše delo in naš trud blagoslovi, nadejati se smemo, da bode prihodnost boljša, nego je bila preteklost. Skerbimo vsak po svojih močeh, da naše slovenske mladine pripravimo obilo zdravega in tečnega berila, iz katerega bode zajemala vsestransko dušno hrano. Resnica je, da nimamo še primerne knjižnice za mladost, kakoršino imajo drugi izomikani narodi; pač bi bilo nespametno, ako si bi to tajili. Skrajni čas je tedaj, da tudi mi pripravljamo mladini primerne berila, da nam se ne bode reklo, da nismo nič storili zanjó, ki je najbolj potrebna duševne hrane. Na delo tedaj vsi, komur je na tém, da se naša slovenska mladost razvija in napreduje v pravem národnem duhu. Kedor ne more delati s peresom, podpira naj materijalno naše podvzetje. List, naj si bo še tako majhen, težavno je uredovati in izdavat, ako je malo podpore.

„VERTEC,“ ki dela v to sverho, da se ustanóvi pozneje knjižnica za slovensko mladost, nastopi z denášnjim dnevom svoj tretji tečaj. Deržal se bode, kakor dosihdob odločno svojega načela, katero mu je, da na podlagi in v duhu keršćanske prosvete nagiba nežno našo mladost k vsemu dobremu in plemenitemu, da jo napeljuje k vsestran-

skemu napredku na duševnem in stvarnem polji, da v njenih mladih sercih gojí pravo ljubezen do domovine, da jo varuje in odvräča od vsega, kar bi jej bilo na njeno dušno ali telesno škodo, ter jo tako pripelje do krepostnega, poštenega in značajnega življenja. To je in mora biti cilj našemu listu.

Vsak, kedor je pravi prijatelj slovenske mladosti in se spominja svojih detinskih let, prepričan je gotovo ne samo o koristi, temveč tudi o neobhodnej potrebi našega lista. Nadejamo se torej, da nas bodo prijatelji slovenske mladosti radi podpirali duševno in materijalno. Posebno pa prosimo vse naše čestite gg. duhovnike in učitelje, da bi „Vertec“ v svojih krogih po mogočosti razširjevali.

Bog z nami in njegova pomoč!

Uredništvo Verteca.

Ognjena kroglja.

(Povest.)

Oče Novak je bil moder in priden gospodar. Od ranega jutra do poznega večera delal in komaril je okrog svoje hiše, ter si takó pridobil lepo premoženje. Njegova kmetija je bila v izgled vsem njegovim sosedom. On ni postopal in posedal po kerčmah, ampak marljivo in veselo je prijel za vsako delo, dobro vedé, da le pridnost, pobožno in veselo sercé donaša srečo in blagoslov božji v hišo. Njegov vsakdanji prigovor je bil: „Moli in delaj!“ Zató je pa tudi svoje posle k delu in bogoljubnemu življenju priganjal. Večkrat jim je dejal: „Pobožni in delavni posli so velika sreča pri hiši; oni ne gledajo toliko na plačilo, kolikor na svoje delo, katere kaže njih telesno in dušno vrednost; kakoršno delo, takošen delavec. Pobožen in priden delavec je zdrav na duši in telesu, je zvest svojemu gospodarju in vsi dobri ljudje ga imajo radi.“ — Novakovi posli so pa tudi čestili svojega gospodarja in niso delali njegovej hiši nikakove sramote. Takó je bilo pri Novaku in blagoslov božji se je kazal pri vsem njegovem premoženju.

Tudi Novakovka je bila verla gospodinja. Ves dan se je sukala in veršela po hiši in kuhinji, pospravljala je in devala vsako reč na svoje mesto, da je bilo vse lepo in snažno. Otrok Novakovi niso imeli razen Jelice, ki je bila ravno osem let stara, in največje veselje svojih skerbnih staršev. To se vé, da bi bil oče Novak rad imel sina, kateremu bi po svojej smerti zapustil lepo svojo imovino, ali Bog ni hotel uslišati goreče molitve skerbnega Novaka in gorkih prošenj njegove dobre sopruge; zató pa je mati toliko bolj ljubila edino hčérico, za katere srečo sta delala oče in mati, da jej pripravita srečno in veselo prihodnost. Da si ravno še majhna, vendar je Jelica materi že pri marsikaterem delu pomagala. Stari Jakob, ki je že več let služil v Novakovej hiši, napravil jej je iz mehkega lesá prav lično preslico in lepo, kakor sneg belo vretence, mati jej je dala hodne kodelje in Jelici je derséla tenka in dobro sesukana nitka izpod nežnih njenih perstkov, da je bilo le veselje jo gledati. Tudi

v šolo je hodila Jelica in se prav marljivo učila. Pač so se smeli njeni dobri starši zanašati, da bode njih hčerka enkrat umna in dobra gospodinja.

Nekega lepega poletnega dné se odpravi oče Novak kmalu po zajuterku sè svojim hlapcem Jakobom v bližnjo bukovje, da bi nasekala derv za kurjavo in poiskala pripravnih kolov za ograjo pri vertu. Mati jima je naložila v torbo sira in pogače, da bosta imela za kosilo, kajti pred večerjo ju tako ne bode domóv.

Jakob priravna voz, upreže vóla in kmalu sta bila v lepem bukovem gozdu. Lep dan je bil, nobene sapice ni bilo od nikoder, višnjevo nebó je bilo čisto kakor ribje okó. Oče Novak in Jakob se spravita na delo ter sečeta mlado pré-klovje, da si večkrat z rokavom pot z vročega čela obrišeta. Ko sta nekaj časa tako sekala, slišita naenkrat iz obližja nekak otročji jok. Obá se radovedno ozirata in vlečeta na uhó, kaj bi to bilo. In lej! tam le iz dupla starikave bukke prikobaca ubog deček, ki je bil komaj kacih 10 let star. Razoglav in prav slabo oblečen zakrival si je z rokama obraz in prav milo jokal. Osupnjeno ga gledata oče Novak in Jakob. Ko se jima deček približa, vprašata ga obedva naenkrat: „Za božjo voljo! od kod pa si in kaj delaš tukaj tako zgodaj. Vidi se ti, da si tukaj v gozdu prenočil.“ — O dobra človeka, lepo vas prosim, usmilita se uboge sirote, ki nima niti očeta niti matere, in vzemita me pod svojo streho, vsaj hočem biti prav priden in Bog vama bode stotero povernil, kar bosta storila dobrega meni ubogemu dečku. Lačen sem tudi, da se Bogu usmili, denes bode že drugi dan od kar nisem nič jedel. Če imata kako skorjico kruha, prav lepo vaju prosim, pomolita mi jo, prav hvaležen vama bom, in pokazati vama hočem veliko grudo železa, ki je necej po noči padla iz jasnega neba doli na zemljo.“ Oče Novak in Jakob ne vesta kaj bi rekla na vse to. Nenadna dečkova prikazen zdela se jima je čudna, in lehkoverni Jakob je že natihoma dejal „bódi Bog z nami in sveti križ božji!“ Ali deček ne jenja prositi za skorjico kruha ter pravi, da jima bode povedal vse, kako je ž njim in kaj dela tukaj v gozdu. — Novak vzame torbico, izvleče pšenični kolač in odreže prav velik kos, ki ga pomolí lačnemu dečku. Tudi košček sira mu dá. „Bog vama poverni stotero“ reče deček, vsede se na bližnji panj ter z največjo slastjó otepa kolač in prav počasi prigrizuje košček sira, bojé se, da mu ga prehitro ne zmanjka. Hlapec Jakob postane zdaj serénejši, nasmeje se očetu Novaku in mu reče po tihoma: „Le poglejte, kako zal deček; res je škoda, da je ubožček, z njega bi se dalo kaj koristnega narediti.“ Potem se oberne k dečku, pogleda ga ostro in pravi: „Nù, le pazi se, da nisi naju ogoljufal in znabiti nalegal. O jaz poznam več takih tičev.“ Deček se ne zmeni veliko za te hlapčeve besede in oteplje svoj kos kruha naprej. „Rad bi le vedel“ reče Novak „kakošno grudo železa ima, rekel je, kakor se mi dozdeva, da je padlo z nebes.“ „Dà, dà, rekel je, rekel,“ poterdí Jakob, „slišal sem ga na svoja ušesa, a gorje mu, ako se je zlegal.“ „Nisem se zlegal ne“ odverne deček, ki je slišal te zadnje Jakobove besede, skoči k starej bukvi in prinese velik kos železa, ki ga položi pred naša dervarja. Oče Novak in Jakob gledata zauzeta veliko grudo železa, in ne verjameta dečku, ki pravi, da je padla z jasnega neba.

„Povej nama vendar“ pravi Novak „od kod in čigav si, kako si prišel tù sim in kaj pomeni železo, od katerega praviš, da je padlo z nebá.“ „Dà, dà, le povej nama vse na tanko, pa brez laží, kaj delaš tukaj, in od kod je to železo; kajti vedi, da sem jaz Novakov Jaka in gorjé ti, ako se mi zlažeš.“ To

rekši pogleda Jakob ostro dečku v oči. — „Poslušajta me tedaj, povedati vama hočem odkritoserčno vse, kako je z menoj ubogo siroto in usmilita se me potem, ter me vzemita v svojo hišo, vsaj hočem biti prav priden in delaven, in Bog vama bode povernil, kar bosta dobrega storila meni ubogej siroti.“ To rekši, obriše si deček solzne oči in pripoveduje tako-le:

„Jaz sirota nimam očeta ne matere, umerli so mi dobri starši, ko sem bil še prav majhen otrok. Po smerti mojih staršev me je vzela teta k sebi in je zame skerbela. Pa tudi dobra teta mi je kmalu umerla. Po tetinej smerti me vzame neki kmet pod svojo streho, pri katerem sem bil za pastirja. Zeló oster in neusmiljen je bil moj novi gospodar. Za vsako majhno stvarco me je hudo pretepal. Predvčerajšnjem, ko sem bil na paši, priklati se hudoben pes med čredo, ki se zaganja vanjo, in mi jo razkropi na vse strani. Celi dve uri sem imel dosti opraviti, predno sem jo zopet vkup prignal. Da si ravno sem bil pri vsem tem popolnoma nedolžen, pretepal me je vendar moj gospodar tako neusmiljeno, da sem vso noč potem ljubega Boga prosil, naj bi me rešil tega neusmiljenega trinoga. Kazen se je pa še ponovila, ko se je drugi dan pokazalo, da je najlepša krava, ki je bila čredi vodnica, zgubila zvonec od vratú. Gospodar me zgrabi za vrat, pahne me skozi vrata in mi pravi, da mu ne smem poprej pred oči, dokler ne najdem kravjega zvonca, če bi tudi imel gladú umreti. — Z višnjelim herbtom in s praznim želodcem šel sem drugi dan nazaj na pašnik, iskal sem ves božji dan z objokanimi očmi zgubljeni zvonec, — pa zastonj. Solnce se je že skrilo za gore in luna se prikaže na nočnem nébesu. Kaj mi je storiti? Domóv se nisem upal brez zvonca, ker sem dobro vedel, da me nič dobrega ne pričakuje. Zunaj pod milim nebom prenočiti in še prav blizu tega bukovja, o katerem sem večkrat slišal pripovedovati, da v njem straši duh divjega lovca, ki je bil ustreljen in na neko drevo obešen, to mi je prizadjalo veliko strahú in groze. Vendar je bil strah pred hudobnim gospodarjem večji, nego strah v gozdu prenočiti, in tako sem se skríl v duplo stare bukve, kjer sem vso noč molil k Bogu, da bi me obvaroval strahú divjega lovca, o katerem se pripoveduje. — Ker nisem mogel očesa zatisniti, gledal sem vso noč v jasno nebo, na katerem se je nebrojno število svetlih zvezdic tako lepo lesketalo. Tukaj gori, mislil sem si, so tudi moji dobri starši; stezal sem roki proti nebu in prosil z objokanimi očmi ljube starše, naj bi prosili zame ubogo siroto pri dobrem nebeškem očetu. Naj bi mi izprosili milosti, da me reši ljubi Bog iz rok neusmiljenega gospodarja, pri katerem mi ne bode nikoli boljše, ali pa, da me vzemó k sebi gori v svitla nebesa. Ko sem tako jokal in zdihoval, se naenkrat zasveti kakor ogenj na zvezdnatem nebu, in skorej nad glavo se mi prikaže velika ognjena krogla. Na vse kraje so žarki od nje leteli. Svetila se je kakor razbeljeno železo. To se vé, da je ta čudna prikazen moj strah na divjega lovca še pomnožila. Zatisnil sem si oči, da bi ne videl ognjene prikazni, stisnil sem se v koticék kakor jež, in še sopsti se nisem upal. Kar naenkrat razpoči nad mano ognjena krogla sè strašnim pôkom, nehotè odprem zdaj oči, in videl sem več manjših ognjenih koscev, ki so se svetili kakor danica in na vse strani leteli. Večji kos je letel naprej proti zemlji in je padel ne daleč od votle bukve, v katerej sem se jaz strahú tresel kakor šiba na vodi. V istem trenutku, ko je kos ognjene krogle na zemljo padel, je tudi ugasnil. Mislita si moj strah, ki sem ga moral prestati, predno se je zdanilo.“

Jakob pogleda očeta Novaka, strese z glavo in reče: „Nù, kaj pravite vi oče? Kaj neki je bilo to?“

„Le počakajva, da nama deček vse pové, reče oče Novak. „Nù kako je bilo potem v jutro, ko je dan napočil?“ vpraša Novak dečka.

„Berž ko se je jelo daniti“ pripoveduje deček dalje „zlezal sem iz bukovega dupla ter grem gledat, če bom znabiti našel kos ognjene krogle, ki je padel ne daleč od mene na zemljo. In glejte! kaj najdem? Ta-le kos železa tukaj. Mislil sem si, dobri Bog mi je to železo vergel iz neba, da je ponesem svojemu neusmiljenemu gospodarju za zgubljeni zvonec. Iz te grude železa si bo lahko dal narediti še več zvoncev. Šel sem potem tja doli v dolino, da bi se umil, ker sem slišal vrelec žuboreti, in res ga tudi najdem. Ko se po drugem potu nazaj vernem, najdem vaju tukaj, ki sta bila tako dobra, da sta mi dala sira in pogače, da sem se vsaj malo oteščal. Ko bi se ne bal svojega ostrega gospodarja za zgubljeni zvonec, podaril bi vama grudo železa, ki mi jo je poslal Bog sam, da potolažim jezo svojega gospodarja.“

„Nič se ne boj, dečko!“ reče Novak „Bog te ima gotovo rad, sicer bi ti ne bil podaril cele kepe tako lepega železa. Bog pa tudi vé, zakaj te je pripeljal ravno v moje roke. Meni te je izročil, da te rešim hudega gospodarja in te vzamem pod svojo streho. Ako ti je tedaj ljúb in mi obljubiš, da bodeš priden in ubogljiv, vzel te bodem seboj na svoj dom, da ostaneš pri meni. Tvojemu gospodarju bom pa jaz nov zvonec kupil, in mu rekel, da si poišče drugega pastirja.“

Na te Novakove besede pade Ivanek, tako je bilo dečku imé, na koleni predenj in se mu sè solzami v očeh zahvaljuje za veliko dobroto, ako ga reši hudobnega gospodarja; obljubljuje mu, da ga bode vselej rad ubogal in storil vse, kar mu bode zaukazal.

Novak mu pravi, da se naj Bogu zahvali, ker vse to je le Bog tako naklonil.

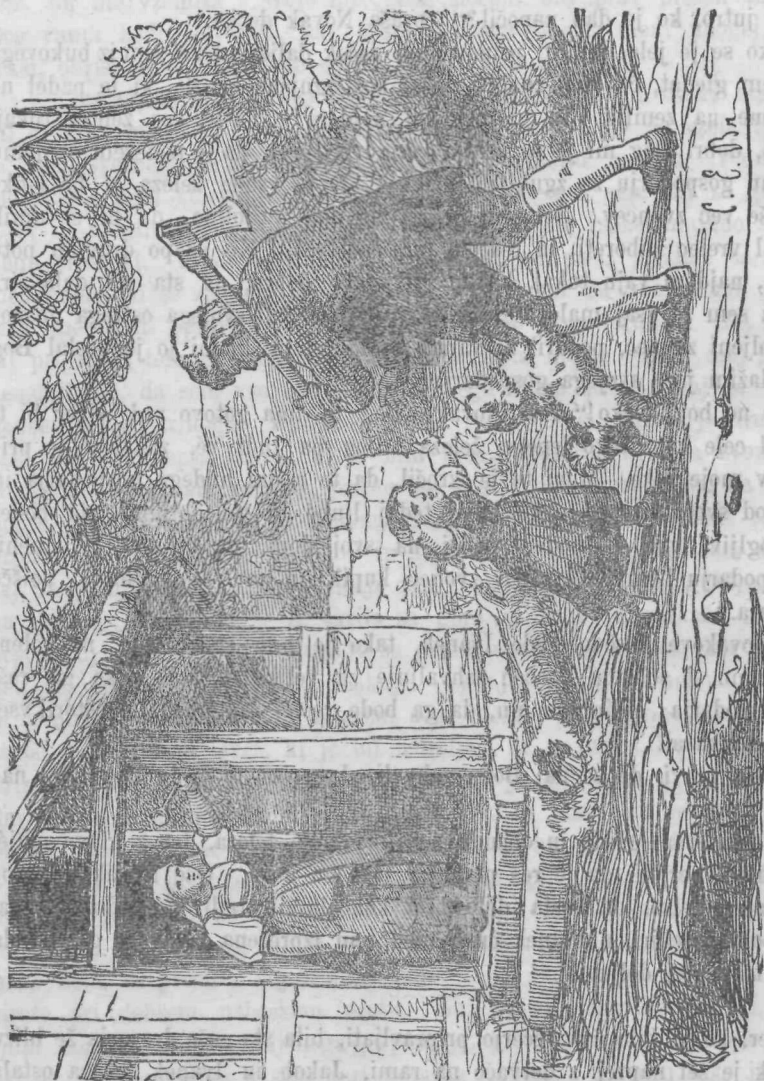
Jakob še zmêrom gleda in občuduje veliko kepo železa, ter z glavo majé, kakor bi ne hotel verjeti, da je res padla z jasnega nebá. Oče Novak ga opomni, da se naj podviza, da bosta delo prej končala in tudi prej domóv šla.

Zopet pokate sekiri, a Ivanek čuva med tem izprežena vóla, in gleda, da se paseta po travnatej doljavi.

Na večer, ko je bilo čas večerjo pripravljati, bila sta naša dervarja že blizu dóma. Novak je šel naprej z dervačo na rami, Jakob in Ivanek sta pa ostala še od zadej pri vozu.

„Berž teci, Jelica, očetu naproti“ reče mati, ko ugleda z vežnih vrat očeta domóv priti. Jelica skoči ter hiti z odpertima rokama, da pozdravi dobrega očeta, katerega že cel dan videla ni. Tudi psiček, ki je dremal zunaj pred vežnim pragom, skoči zdaj gospodarju naproti in se mu spenja po irhastih hlačah. „Nù, Jelica, denes ti pa sva z Jakobom pripeljala mladega tovariša; ta bo imel dovolj časa, da ti bo napravljajal vretenca k tvojej preslici, pa tudi materi bo izrezljalvav lahko kobilice h kolovratu za na repetalko. Naučil ga bode že naš Jakob. Pač smo že potrebovali fanta v hišo, in denes nam ga je poslal ljubi Bog kakor nalašč v naše roke; prav zal deček je to.“ To se vé, da Jelica ni umela teh očetovih besed. Še le pozneje, ko pride Jakob in pripelje Iva-

neka v hišo, mislila si je, da je to gotovo deček, katerega je oče omenil pri-
šedši domov, in da bo ostal odsihdob v njihovej hiši.

Pri ve-
čerji je oče
Novak pri-
povedoval
vse, kako sta
z Jakobom
dobila ubo-
gega dečka,
in tudi Iva-
nek je mor-
al še enkrat
svojo dogod-
bo ponoviti.
Železna ke-
pa je šla od
rok do rok
in nobeden
se je zadosti
nagledati ni
mogel. „Ju-
tri bomo u-
prašali na-
šega gospo-
da župnika,
kaj pomeni
prikazen, ki
jo je videl
ubogi Iva-
nek; gotovo
nam bodo
znali kaj za-
nesljivega
povedati,“
reče oče No-
vak. — Je-

ličina mati pa je naredila Ivaneku postelj pri peči in mu je dala rjuhe in ode-
jo, kakor bi bil njen lastni sin. „Nič ne vem, kako je to“ reče mati Novaku, ko
je spravila tujega dečka v postelj, „da se mi ta deček tako dopade.“ — „Tudi
meni je deček všeč; ako bode priden in bode ubogal, obderžala ga bova pri hiši,
vsaj tako nimava nobenega sina.“ Te očetove besede so bile materi iz serca
vzete.

Drugi dan po poludne so šli gospod župnik mēmo Novakove hiše na trav-
nik, da pogledajo, kako se senó suši. Novak je pokliče skozi okno v hišo. Po-
kaže jim Ivaneka in kēpo železa, ki je, kakor pripoveduje deček, padla iz nebes.
To se vé, da je moral zdaj Ivanek še v tretje pripovedovati svoj dogodek. „Hé,

gospod župnik,“ reče oče Novak, „vi ste učena glava, povedali nam boste, ako je pač mogoče, da je fanté kaj tacega videl, in da je to železo res padlo izpod neba na zemljo. Vsa Novakova družina se zbere okrog gospoda župnika in radovedno posluša, kaj bodo gospod župnik rekli nato. To se vé, da je bil Jakob najbolj radoveden.

Gospod župnik si ogledajo železno kôpo od vseh strani, po tem pa tako-le pripovedujejo: „Prav rad verjamem, da je deček videl ognjeno kroglo ali kakor navadno pravimo svetinjo. Svetinje so velike ognjene krogle, ki jih je prav lepo videti, kedar se prikažejo ljudem. Te krogle se zažgó, razpočijo in rzsute popadajo na zemljo. To, kar iz svetinj na zemljo popada, imenujejo učenjaki spodnebnike (meteore). Spodnebniki ali meteori obstojé iz železa in drugih rud. Pervine so ravno iste, kakor je imajo rudnine v zemskih hribih, le sestava je drugačna. V meteorih je železo samo o sebi, a na zemlji to ni mogoče, ker ga rijá jé. V starih časih so si Kalifi in mongoljski knezi napravljali meče iz takih spodnebnikov. Velika ognjena krogla se je pokazala pri jasnem nebu tudi leta 1751. pri Hračini blizu Zagreba. Iz nje sta padla dva velika železna kosova, katerih eden je tehtal 16, drugi pa, ki ga imajo še dandenes na Dunaji shranjenega 71 funtov. Pravijo, da je v južnej Ameriki pred več leti padla tolika péza železa izpod neba, ki je tehtala 1000 centov. Skušnje in opazovanja ućé, da se meteori nahajajo povsod in o vsakem času naj bo vreme kakoršino koli. Meteori ali spodnebniki kamni so tedaj tujci, ki dohajajo na našo zemljo ljudem v poduk, da svitle lučice, ki se po nebu prižigajo, niso le prazne goreče pike, ampak svetovi, kakor naša zemlja. Ta kos železa, ki ga imate tukaj pred seboj, je tudi veliko vreden. Jaz ga bom vzel in poslal v Ljubljano, da se prodá v zbirko, kjer take prirodne reči nabirajo; novce, ki je bomo dobili zanj, naložili boste na obresti za Ivaneka, katerega je Bog po mojem mnenji vam v skerb in varstvo izročil. Pošiljajte ga toraj le pridno v šolo, da se kaj prida nauči; vidim, da je deček bistre glavice in bo lahko kaj koristnega z njega.“

Tako so govorili gospod župnik očetu Novaku, pa so ga tudi pozneje še večkrat podučili zarad Ivaneka, za katerega so Novakovi skerbeli, kakor za svojega otroka.

Oče Novak je berž drugi dan poslal hlapca Jakoba k poprejšnemu Ivanekovemu gospodarju, da mu plača kravji zvonec in mu pové, da ima Ivanek zdaj drugega gospodarja. To se vé, da je hudobnež razgrajal in preklinjal, da je še celó Jakoba bilo strah tako surovega človeka. — Gospod župnik so dobili za meteor, ki ga je najdel Ivanek, lepe novce, katere je Novak naložil za Ivaneka na obresti. Pošiljal ga je Novak tudi v domačo šolo, kjer se je Ivanek naučil veliko lepega in koristnega; v malo letih je postal Ivanek na veselje svojih rejnikov verl mladenič.

Novakova hiša še stoji in je daleč na okrog znana kot ena pervih. Ako pa vprašaš po gospodarji in gospodinji, pokazali ti bodo verlega Ivana in mlado njegovo soprugo — Jelico.

I. T.

Večnost.

V nekeji stareji pripovedki bral sem to-le: Živel je v nekem nemškem samostanu menih, ki je bil zelo pobožen in učen. Nekega jutra se poda globoko zamišljen iz samostana v bližnji gozd, kamor ga je večkrat gnalo hrepenenje naravi v mirno, tiho naročje. Bila je ravno spomlad in drevje je bilo v najlepšem cvetju. Vse tiho, vse mirno je bilo v gozdu. Menih je molil, in končavši svojo molitev, mislil si je: „O Bog! kako lepa, kako krasna je spomlad; za spomladjo prišlo bo vroče poletje in kmalu potem hladna jesen. Pač bi moralo biti neobčutljivo človeško sercé, ki ga ne bi veselila tolika in tako lepa sprememba v naravi. In večnost? Ta je neizpremenljiva, nikedar nima nobene spremembe. Kako more ubogi človek prenašati po svojej smerti toliko enoličnost, da mu veselje ne mine! Tvoje obličje gledati, o Bog, velika mora biti sladkost, toda na veke, brez kraja in konca, brez najmanjše izpremembe, to ni mogoče, to je misel, ki je človek zapopasti ne more!“ Tako premišljajoč gre zmêrom dalje; in glej, čuda! tudi gozd se spreminja. Vsakdanje gozdno obličje zginjuje izpred njegovih oči. Vse postaja drugačno. Hrasti in hoje zginjavajo, in mesto njih se prikazujejo lepo zeleni cedri in pérnate palme. Ves zamaknen v to nepopisljivo krasoto ustavi se menih in premišlja, je-li mogoče, da bi bila resnica to, kar vidijo njegove oči. Ali niso morda to le sanje? Nenadoma zasliši zdaj v verhovji palmovega drevesa prékrasno tičje petje, polno najmilejih glasov. Visoko v verhovji zagleda drobno tico, pokrito z zlato bliščečim perjem. Pela je o večnem veličastvu vsemogočega Bogá in o blaženosti izvoljenih, ki gledajo v obličje njegovega veličastva. Menih posluša sladke, mehke glasové, ki mu tako nežno igrajo na hrepeneče sercé. Solzé hrepenenja po nebeškem veselji se mu zasvetijo na njegovih velih licih. In kedó more najti besede, ki bi izgovorile, kar je čutilo njegovo sercé v tem trenutku. — „Pač je že nekaj ur minulo, od kar sem tukaj in poslušam to presladko petje,“ misli si menih, „a zdaj bo treba zopet proti dómu. Težko se sicer ločim od druzega kraja, pa mislim, da bode rajska tica jutri zopet pela, in jaz bom prišel zopet, da jo poslušam! — Verne se tedaj nazaj proti samostanu, polhen serčnega veselja. Gozd je prihajal zopet bolj domač; izginjala so mu izpred oči lepa palmova in cedrova drevesa, in pred njim so stali čversti hrasti in visoko-tenke jelke. Tako pride zopet na rob tega prečudnega gozda. Hribje so še zmêrom tisti; vrecel kraj gozda žubori ravno tako, kakor poprej; tudi pri bližnjem potoku ni nobene spremembe. Le samostan, ta je ves drugačen. Ima visoke stolpe, katerih zjutraj še ni bilo; streha, okna, vrata, vse je drugačno nego je bilo zjutraj. Menih stopi v samostan; povsod tuji, neznani obrazi, ki gledajo némo prišlega redovnika. Menih si misli, da so vse to sanje, in hitro odide v svojo izbico. Pa kako se začudi; tam, kjer je bila poprej njegova izbica, je zdaj zidovje, in nikjer nobenih vrat. Prestrašen se verne menih nazaj. Poprašuje druge menihe, ki so radovedno hodili za njim kakor za kakem tujcem, in je prosi, da bi mu povedali, kje je opat Janez. „Janez,“ pravijo menihi, „ni imé našemu opatu; naš opat imenuje se Pavel Krizostom. Ali povej nam vendar, čudni človek, kedó si, ki se obnašaš tako, kakor bi bil v našem samostanu doma?“ „Kedó sem?“ odgovori menih; „ali me ne poznate? Jaz sem Peter, vaš brat, ki sem

šel denes zjutraj v gozd se sprehajati.“ „Peter,“ reče neki stari redovnik, „kaj, Peter si ti? Bral sem v jako starih listinah našega samostana, da je res živel tukaj pred tisoč leti brat Peter. Stoji namreč zapisano, da je prišel iz tuje dežele v naš samostan; molil je rad in je bil jako učen. Nekega dne je šel v bližnji gozd, in ni ga bilo nikoli več nazaj. Mar si ti tisti? Glej, mnogo se je spremenilo med tem časom na zemlji, le milost božja ostala je neizpremenjena, in je še zmérom, kakor je bila nekeđaj.“ Peter povzdigne svoji roki proti nebu in pravi: „O Bog, živel sem veliko število dni, pa nisem mogel zapopasti, kako je mogoče gledati vso večnost Tebe, ki si neskončna modrost in dobrotà, od obličja do obličja. Zdaj sem pa celih tisoč let poslušal petje drobne tice iz raja, ki mi je pela o nebeškem veličastvu, in teh tisoč let minulo mi je kakor malo ur enega dneva. O večnost, večnost! že sama misel nate je slajša nego vse veselje, ki je uživamo na tem svetu. Z Bogom svet! z Bogom prijatelji! z vami nimam nič več opraviti; moje uho je že slišalo in moje oko je že gledalo veličastvo nebeškega veselja. Nazaj grem v gozd, da poslušam še dalje petje rajske tice.“ To rekši, upadejo mu oči, roki mu obnemorete, truplo se zgruzi in razpade v prah. Vsi nazoči se ustrašijo in glasno jim zadoné besede na ušesa: „O večnost! večnost!“

I. T.

Malopridni Lukec.

Lukec je bil že od mladih nog jako neotesan in malopriden deček. Že poprej, predno je v šolo hodil, bil je zmérom umazan in raztergan. Poleg vsega tega je imel še to gerdo navado, da je dražil pse in mačke, kjer koli jih je srečal. Vse to je dovolj kazalo, da Lukec ni bil deček, kakoršen bi bil moral biti.

Ko je začel Lukec v šolo hoditi, ni se prav nič poboljšal, temveč postajal je še hudobnejši, nego je bil poprej. Vsi opomini dobrega učitelja so bili zastonj. Kjer koli je bila kaka huka in buka, gotovo je bil Lukec zraven; ako se je kje kaka nesreča zgodila, bil je Lukec zraven; ako so se otroci kje potepli, bil je Lukec zraven; z eno besedo: ni ga bilo dneva, da bi ne bil Lukec kaj napačnega napravil. A mačke in psi, ti so še le imeli pravo pokoro ž njim. Kedar je šel Lukec v šolo, vsakega psa je moral podražiti ali udariti; zato so pa tudi psi lajali brez kraja in konca, kedar so videli, da gre Lukec po cesti. Tudi mačkam se ni boljše godilo. Ako je katera sedela na oknu ali pred vežnimi vratmi, vsako je povlekel za rep, ali pa kamenček zalučal vanjo. To se vé, da so véasih serditi psi tudi Lukca izplačali, ter ga dobro oklali, in mačke gerdo ogreble. Ali vse to ni Lukca poboljšalo.

Nekega dne pride v vas tujec, ki mu so Lah rekli. Kazal je jako hudobno, repato opico, ter je ž njo vsakoverstne umételnosti in šale uganjal. Otroci so, se vé da, v celih trôpah hodili za opico, ter so se na vse gerlo smijali, kedar se jim je kaj posebno dopalo. Tudi Lukec je bil v tem kolobarji. Ali on ni bil zadovoljen, da bi bil opico le od strani gledal in se smijal, kakor drugi otroci, ampak on je opico tudi dražil sè šibo, ki jo je imel v roki, ter jo je v eno mer drezal in zbadal ž njo. Opica je skakala na vse strani in mu serdito kazala zobé; bila bi mu tudi gotovo skočila v obraz, ako bi je ne bil Lah čversto deržal na

verizici. Lah je tudi Lukca svaril, naj bode pri miru; pa zastonj, — Lukca se nobena dobra beseda ne prime.

Naposled vzame Lah svoj klobuk in prosi radovedne gledalce, ki so od strani zijala prodajali, da bi mu kaj podarili. Le za malo časa popusti verižico, na katerej je bila navezana opica. Ta hip se izterga razdražena, divja žival od svojega gospodarja, skoči na Lukčevo glavo, verže mu kapo raz glave, prime ga sè svojimi ostrimi zobmi za lasé, ter ga tako neumiljeno ruka in skube z nehtni, da je bilo človeka le strah gledati. Predno se Lah spomni, kaj je, in predno priskoči ubogemu Lukecu na pomoč, bil je že Lukec v velikej nevarnosti. Upil in razsajal je, kakor bi bil na razbeljenim ražnji, in za malo časa je bil ves kervav in odert. Bog zná, kaj bi bilo ž njim, ako bi ga ne bil Lah še o pravem času rešil razdražene opice.

Lukec je moral zaradi ran, ki mu jih je naredila opica, skorej dva tedna ležati. Tudi mu so za ves čas njegovega življenja ostale velike brazge na obrazu, kot znamenje opičinih ostrih nohtov. Pač je bila pri vsem tem še velika sreča, da mu opica ni oči izgrebla, sam Bog ga je obvaroval te nesreče. — Vendar Lukca tudi to še ni zmodrilo!

Izstopivši iz šole na veliko veselje svojega učitelja, kateremu je bil pač pravi križ v šoli, vzel ga je oče h gospodarstvu. Nù, tudi tukaj ni bil Lukec nič boljši, nič pametnejši, nego je bil v šoli. Kakor je prej dražil mačke in pse, tako je zdaj pri vsakej priložnosti terpinčil konje, vôle in drugo živino. Če je šel kam z vozom, naložil je vselej toliko, da so konji klécali pod težkim bremenom, a on jih je pretepal, da je bilo žalost gledati. Če je pa šel s praznim vozom, vozil je, kakor bi iz pekla bežal; vsak se je bal, da bi ne srečal njegovega vozá; kajti, da bi se bil Lukec komu z vozom ognil, o tem se njemu še nikoli sanjalo ni, naj bi se bile tudi vse osí polomile, hodi si pri njegovem, ali čijem drugem vozu, to je bilo njemu vse eno. Vsakedo se je čudil, da tako prederznemu in neotesánemu človeku stoji še glava na ramáh. Tudi so ljudjé prorokovali, da se njegovo življenje ne bode dobro izteklo. Prigovor pravi: Verč gre na vodo, dokler se ne razbije; in tako se je naposled tudi Lukecu prigodilo; kajti komur ni svetovati, temu se tudi ne more pomagati.

Nekega dné gre Luka z vozom v gozd, in zopet je gonil konje po svojej starej navadi, kakor bi ga same pošasti podile. V največjem diru naleti na nekem oglu na druga s težkim tovorom obložena kôla. Voznik se ni mogel tako hitro s poti ogniti, a Luka v svojej termi tega tudi ni hotel storiti, in vozova se tako drug ob drugega zadeneta, da so se vse osí polomile in Lukatov voz se še celó v bližnji jarek preverne. Največja nesreča je bila pa to, da je Luka prevergel uzde preko sebe, konji se splašijo, potegnejo voz iz jarka, Luka se v uzde zaplete, in — o joj žalost! v strašnih bolečinah pod konjskimi kopiti, ves raztergan, svojo dušo izpusti.

Otroci! glejte konec mladega človeka, ki mu za dobre nauke ni bilo mar. Lukec je bil zdrav in čverst mladenič, -pa je vendar moral žalostno umreti, ker je delal vse po svojej termi in po svojej neumnej glavi. Ljudjé so ga obžalovali, oče in mati sta jokala; pa kaj pomaga po toči zvoniti, Lukec je moral žalostno končati svoje življenje, ker ni ubogal pametnih in dobrih ljudí! —

Varuj se slabih tovaršij!

Balantov Jože je bil prav pameten mladenič, edini sin starišev, ki so bili precej premožni. Pa osoda je hotela, da mu je vzela nemila smert mater in hitro za materjo tudi očeta. Jože je ostal sam. —

Zeló žalosten po svojih ljubih stariših je hodil Jože sim ter tja. Ko ga vidijo možjé tako okrog pohajati, tolažili so ga in dejali: „Ljubi Jože! Res ti je lahko težko po stariših, ali potolažen bodi; Bogu se je dopadlo in vzel je je k sebi. Zdaj ni drugače; poprimi se kmetije in lahko in pošteno bodeš živel.“ Jože je obljubil, da bode storil tako, ali vendar je še malo odlašal. In glej! ti časi so bili zanj zeló nesrečni. S hudobnimi tovariši se je pajdašil, in ti so ga popolnoma zapeljali. Jože je hodil ž njimi po kerémah in jim plačeval pi-jačo; tovariši so mu pa peli in kratek čas delali.

Zopet ga opominja sosed in mu pravi: „Jože, ne hodi v slabe tovarišije, ki ti škodujejo na duši in telesu, pa te tudi gotovo v nesrečo pripeljejo. O kako se bodeš kesal in dejal boš sam pri sebi: „Zakaj nisem poslušal opominovanja svojega dobrega sosedu, ki me je tako lepo svaril.“ Ali Jože se za vse to nič ne briga; preveč se je že udal svojim hudobnim tovarišem. Vedno je hodil ž njimi, dajal jim je za vino in se ogibal dela. Nasledek vsega tega je bil žalosten, prišel je namreč ob vinograd, njive in slednjič še celó ob hišo.

Hitro ga zdaj zapusté vsi njegovi nekedanji tovariši, skrivajo se mu in smijajo v pest. Veseli dnevi pri rudečej kapljici spremenili so se v revščino. Jože ni imel niti dóma, niti novcev, niti obleke. Prav revno oblečen je hodil okrog in prešteval svoje zadnje beliče. Slednjič mu še teh primanjka, in kaj mu je bilo storiti? Prijateljev ni dobil ne enega, k sosedovim se ni upal. Ves zapuščen je hodil v gozd korun peč, ako je bil tako srečen, da mu ga je kedó dal.

Otroci! ko bi videli zdaj tega nesrečnega mladeniča, gotovo bi se jokali nad njim. Ves raztergan in na pol bos se je potikal okolu, pa nikjer ga niso hotli sprejeti v hišo. —

Jesen je minula in prišla je zima. Zemlja je pomerznila, da je bila terda kakor skorja, in kmalu je pričelo snežiti. Nekega dné, ko je bil najhujši mraz, šel je Jože k svojemu sorodniku, da bi si izprosil kakov dar. Noč, mraz in spanec ga prehité, in moral je v snegu ostati. Drugo jutro našli so ga mertvega; zmerznil je revež.

Iz te žalostne dogodbe se lahko učiš, preljuba mladina, kako škodljive so slabe tovarišije. Ogibaj se jih, in poslušaj opominovanja modrih in skušenih ljudi.

F. Šetina.

Umór samega sebe.

(Resnična zgodba.)

Pred nekoliko leti sta šla na Gorenjskem v trojansko-berškeje dolini dva grajščinska hlapca v gozd hoje sekat. Okoli poludné, ko je solnce najbolj pripekalo, vgléda eden izmed hlapcev, ki si je ravno znoj iz čela brisal, komaj za strelaj daleč od sebe mladega mačka, ki je berž ko ne iz bližnje vasi prišel v gozd na mišji lov. Maček je bil rujavo-síve dlake. Požrešni skôpec, ki se

je nad mačkom visoko v zraku vozil, in si mislil, da je to mlad zajec, spusti se kakor strela na ubogega mačka, zgrabi ga s svojimi ostrimi kremplji, ter ga odnese visoko v zrak. Hlapca stermé opazujeta ta plên in to še tim bolj, ker vidita, kako mîlo upije in se zvija ubogi maček v skopčevih krempljih. Radovedna hitita zdaj na plan, da bi videla, kaj bode skôpec z mačkom začel. In kaj vidita? Skôpec prenese mačka čez dolino na drug zeló sterm hrib, tam se vsede in hud boj se pričnè. Maček se prav pogumno bojuje. Izkoplje se izpod skôpčevih krempljev, terga in praska ga na vse kriplje tako, da maček naposled boju konec naredi s tem, da skôpcu glavo odjé. Truplo silovitega sovražnika se zvalí po hribu v dolino, kamor ga radovedna hlapca odideta gledat.

Tako se godi tudi hudobnim ljudém, ki drugim radi življenje izpodkopujejo, naposled pa sami žalostno smert storé. — Prav primeren je tukaj prigovor, ki pravi: Kedor drugim jamo koplje, sam vanjo pade.

S. Punčah.

Lisica in kozel.

Tja v rupo globoko
Lisica je pala,
In v vodi do gerla
V strahéh je brozgala.

Rogati tud' kozel
Iz hoste pripiše,
Ga žeja terpinči,
Vodé si poišče.

Lisica vesela
Berž kozla pozdravi:
„Pač voda je zdrava“
Prijazno mu pravi.

„Do gerla sem sita,
Takó sem jo pila;
Poskoči sim k meni,
Tud' teb' bo teknila.“

Rad kozel jo uboga,
In v rupo poskoči,
Napije se vode
Takó, da skor poči.

„Kako pa zdaj bova
Prilezla iz jame?“
Ubogi kozliček,
Lisici povzame.

„Lehko je pač temu,
Se nama ni bati;
Poslušaj le mene
K'znam dobro skakati.

Na tvoja rogova
Bom spretno stopila,
Pa hitro ko tica
Iz jame skočila.

Potém bom pomoči
Tud' tebi iskala,
Pastirja bom simkaj
Po tebe poslala.“

Besedam lisice
Res kozel verjame,
Nastavi rogova,
Da skoči iz jame.

Al njene pomoči
Zastonj pričakuje,
Čez zvito lisico
Zeló se huduje.

Ko ne bi pastir ga
Bil slišal upiti,
Še denes bi kozel
Znal v rupi tam bití.

Iz te pripovedi
Se lahko učimo:
„Za dobro na svetu
Nehvalo dobimo.“

P. Gros.

Národne pravljice.

I.

Ko sta nekedaj Zveličar i sveti Peter popotovala, približa se njima berač, ki ju prosi miloščine. Zveličar ga ostro pogleda i porine na stran. Petru se to kaj čudno zdi; vendar je pa tiho in ne reče nič.

Čez nekoliko časa pride po cesti nek pevajoč mladenič. Zveličar ga milo pogleda i se mu sladko nasmeje. To je bila za Petra še le prava uganjka. „Starega reveža je sunil na stran, a mlademu se je prijazno nasmijal“ — mislil si je Peter, ter popraša Gospoda, zakaj je storil takó. Zveličar mu odgovori: „Berač me je sovražil, dokler ni postal ubog i star; ta mladenič pa me že mlad ljubi.“

II.

Kristus i Peter prideta potovaje do neke hiše i prosita prenočišča. Gospodinja ju sprejme i jima obljubi prenočišče s tem pogojem, da jej bosta drugi dan pšenico omlatila. Kristus i Peter to obljubita. — Vsa trudna sta drugi dan malo dalj poležala. Kar pride pospodinja, zlasá Petra, ki je pri kraji ležal i pravi: „Lenuha! ali bosta vstala ali ne?“ Žena nato odide; Kristus i Peter sta pa zopet zaspala. Čez nekaj časa pride gospodinja zopet i se huduje. Ko Peter to sliši, skoči urno na drugo stran, ker se je bal, da bi bil zopet zlasan. Zdaj pride gospodinja k postelji i pravi: „Nü, bosta vstala ali ne i pšenico omlatila. Prej sem tega pri kraji, zdaj bom pa unega“ i zgrabi zopet Petra za lasé.

Peter i Kristus sta kmalu potlej vstala. Kristus vzame gobo, vkreše oginji i zažge snopje. Pa namesto, da bi zgorelo, letí pšenica na en kùp, pleve na drugega i slama na tretjega, i pšenica je bila omlačena. Kristus i Peter pa potujeta zopet naprej.

Drugo leto je imela žena zopet mnogo pšenice. Kar jej pride na um, kako je lanjsko leto napravil Kristus. Vzame torej oginji, zažge, i — — zgorela jej je pšenica i vse poslopje.

F. Ščina.

Čičarija in Čiči.

Čičarija se razprostira po vsej severnej strani istriškega polutoka po gorah, katere ločijo Kranjsko od Istre. Mejí na severnej strani ob Kranjsko, na južnej strani se derží Istre, Kastavčine ali Liburnije proti izhodu, in tudi Kranjske proti zahodu. Zemlja v Čičariji je suha in peščena, le doline so sim ter tja rodovitne. Vsak majhen košček dobre zemlje je obdelan in obsejan. Suša je v tem kraji tako huda, da skorej vsako leto revnim Čičem vse po polji izgorí velike vročine. Hribje, kateri niso popolnoma s kamenjem obsuti, obraseni so s praprotjo in sim ter tja z nizkim germovjem. Le ena sama verst gorá, katera se pod Novim gradom steguje, okinčana je z lepim, zelenim gozdom. Bukovega lesá je največ v tem gozdu. Čiči, ki stanujejo pod omenjenim gozdom, hodijo vanj po derva, žgejo oglje, katero prodajejo v razne kraje, ter si tako potrebni živež kupujejo,

Hribje niso visoki; najvišja sta Lisec in Žabnik. Lisec je ves bel, samo na enej strani zelení germovje, kar mu daje podobo, kakor bi bil lisast, od tod menda tudi njegovo imé ‚Lisec.‘ Blizu verha stoji vas ravno tega imena. — Drugi hrib je Žabnik, precej visok. V njegovem podnožji je vas Golac ali Govec.

Doline po Čičariji so majhne, in le tù in tam žubori kak vrelec po njih. Čiči imajo prav malo vode. Ženske morajo v silnej poletinskej vročini daleč v góro h kakemu studencu po vódo hoditi. Na herbtu v navlašč zato napravljenih sodčekih jo donášajo v vas. Za živino ima vsaka vas po eno ali več lokev, ki so globoke, da malo kedaj vode v njih primanjka.

Zdaj vam hočem še malo popisati čiške vasi in njih prebivalce.

V Čičariji ni nobene posebno velike vasi; vse hiše so nizke in večjidel pokrite sè slamo. Po vaséh se odlikuje snažnost, in za hišami so skorej povsod lepi, zeleni vertovi. Izmed sadunosnega drevja ljubijo Čiči najbolj orehe in češplje. Niso pa posebno marljivi za sadjerejo.

Akoravno je Čičarija pusta in nerodovitna, vendar se lahko reče, da je malo krajev, ki bi bili z vasmí tako napolnjeni, kakor je Čičarija. Kamor koli se ozreš, kjerkoli je kakošen boljši košček zemlje, že vidiš vas. Večje vasi so: Jelšane, ki stojé na precej visokem hribu ob velikej cesti, peljajočej v Reko. Tukaj je fara (župnija) s tremi duhovniki, ki skorej vso Čičarijo obsega. Lepa farna, Mariji posvečena cerkev vidi se po vsej Jelšanski dolini.

Na visokem hribu so podertine starega grada grofa Montekukuli-ja. Pod hribom je vas, katerej ljudje pravijo pod ‚Novim gradom.‘ — Lipa je dosti velika vas; eno uro od nje ob reškej cesti je vas Škalnica. Res po pravici ima vas to imé; kajti tukaj ni drugega, nego skala pri skali. Na podertinah starega grada stoji zdaj majhna cerkvica.

Od kod imé Čiči, se še dandenes ne vé prav dobro. Valvazor piše v svojih knjigah, da so prišli Čiči iz Azije v ta kraj, in imajo svoje imé od nekoga azijskega národa. Vendar nam ni nihče porok, da bi bilo vse to res, kar pripoveduje Valvazor.

Čiči so terdni in krepki ljudjé. Vajeni so vsakega dela in so uterjeni v terpljenji in nevarnostih. Večjidel so velike postave. Tudi ni vse resnica, kar se slabega govori o njih po svetu.

Blizu kranjske meje bivajoči Čiči govoré slovenski jezik, ki je nekoliko s hervaškimi besedami namešan; tisti pa, ki blizu Istre bivajo, govoré hervaško sè slovenskim namešano narečje. — Samo v dveh vaséh, kjer je jedro Čičev, govoré svoj lasten jezik, kateri menda nobenemu evropejskemu jeziku ni podoben. Drugi Čiči ga ne govoré, a razumejo ga skorej vsi. Najbolj podoben je ciganskemu jeziku. Misliti si smemo, da so Čiči iz tujih krajev ta jezik sè soboj prinesli, pa ga so malo po malem sè slovenskim in hervaškim sosednim jezikom zamenjali. Le v Munah in Žejanah — dveh od drugih ločenih vaséh — se je še obderžal.

Oblačijo se Čiči v debelo, večjidel domá pridelano sukno. Moški nosijo bele hlače in rujave jopiče, opanke na nogah, na glavi pa širok klobuk. Kedar je hud mraz, imajo še sukno do kolen dolgo. Ženske so skorej ravno tako oblečene kakor Kranjice. Le v poprej omenjenih dveh vaséh je obleka ravno tako čudna, kakor njihov jezik. — Ženske, zmiraj gologlave, imajo čudno sple-

tene kite, med kitami pa rudeče trakove zamotane. Zgodaj v jutro nosijo v Bistricó žito na herbtu v mlin svoje národne pesmi prepevaje.

S čim se pa živé Čiči? — Ker je narava Čičariji malo rodovitne zemlje podelila, morajo si Čiči po drugih potih potrebne hrane iskati. Ti, ki so blizu Reke, nosijo na svojem herbtu, ali na osličku ali pa muli derva v Reko, in se s tem živijo. Blizu gozda stanujoči hodijo v gozd, žgéjo oglje in ga na okoli prodajejo; največ ga v Reko in Terst na mulah znosijo. Ti ogljarji so po največ Munci, Žejanci in Bergajci. Kaj bi ti revni ljudje počeli, ako bi gozda ne imeli? — Najbolj znani po svetu so tisti Čiči, ki jesih prodajejo in pa tisti, ki nosijo perišče, 'lorbarja' daleč po svetu in si s tem potoma milošćine prosijo.

Ženitovanje obhajajo jeseni, ko se koštruni in ovce odebelé. — Pri pogrebih spremljajo vsi sorodniki, znanci in prijatelji mertvega na pokopališće. Ko je mertvi zakopan, veržejo se soródniki na grob, ter milo jokaje vsa dobra dela mertvega naštevajo; potlej gredó vsi skupaj na dom pokopanega merliča, kjer napravijo veliko pojedino in dostikrat vso žalost v kozarcu dobrega vina vtópé.

Čuden je res človek; od žalosti do veselja je večkrat le majhen — korak.

(Po Novicah.)

Nebeška znamenja. (Koledar.)

Učenjaki razdeljujejo vso zvezdno nebó v več manjših delov. Vsakateremu teh delov so dali posebno imé, kakor se jim je prav in primerno zdelo. Ravno tako imenuje tudi priprosti kmet nekatere zvezde voznika, druge šmarni križ, Jakobova palica itd. Tako so učenjaki eno skupino zvezd imenovali vodnarja, drugo ribe itd.

Kedar toraj v pratiki beremo od nebeških znamenj, mislimo si vselej take razdelke zvezdnega neba, in posebno tiste zvezde, katere solnce vsako leto enkrat prehodi, ki toraj kakor en kolobar našo zemljo obdajajo. Luna obhódi vseh dvanajst nebeških znamenj vsak mesec enkrat, ker se v tolikem času enkrat okoli naše zemlje zasuče.

Bog je namreč na sinjem nebu postavil krasno uro, ki nam kaže, kako hitro ure, dnevi in leta tekó. Nebeška znamenja so tisti svitli kazalci, po katerih čas preračunimo in svoja vsakdanja opravila razdelujemo. Ker je ta ura za večino ljudi previsoka in jo tudi večkrat oblaki zakrivajo, dobivamo vsako leto posebne knjižice, v katerih beremo premembe časa; te knjižice imenujemo 'pratika'. V pratiki beremo, da ima leto 12 mesecev, 52 tednov, teden 6 delavnikov, in da je razen nedelj še 16 zapovedanih praznikov.

Navadno leto se začne sé 1. prosincem. Kristjanje štejemo svoja leta po Kristusovem rojstvu. Gerki imajo svoje praznike 12 dni pozneje od nas.

Mesece imenujemo ali po praznikih, ali po opravlilih ljudi, ali pa po kakovosti letnih časov; najbolj navadna so latinska imena. Meseči imajo po 30 in po 31 dni; svečan ima v navadnem letu 28 in v prestopnem letu 29 dni. Prestopni dan je vselej na sv. Matije dan.

Vsak dan obhajamo spomin enega ali več svetnikov, katere sv. cerkev praznuje Bogu na čast in nam v poučenje. Imenujejo se nepremakljivi prazniki. So pa zapovedani prazniki, o katerih se preneha od dela in katere moramo praz-

novati, in odpravljeni prazniki ali tako imenovani soprazniki, o katerih je dopuščeno, da se navadna dela opravljajo.

Cerkveno leto se začenja s prvo adventno nedeljo, katera je precej po sv. Andreji. Advent pomeni toliko kakor prihod Zveličarja in ima 4 tedne v spomin, da je svet 4000 let čakal na odrešenje. V cerkvenem letu so pa tudi premakljivi prazniki; ravna se pa po velikej noči, ki nas spominja na Kristusovo vstajenje. Sv. cerkev je v cerkvenem zboru v Niceji sklenila, da se ima velikanoč ali vuzem praznovati vselej prvo nedeljo, ki pride za polno luno, ko sta v spomladi noč in dan enako dolga; če pride polna luna na nedeljo, praznuje se velikanoč prihodnjo nedeljo; nikedar pa ni velike noči pred 22. sušcem ali po malem travnu. Prej ko je velikanoč, krajši je predpust, pozneje ko je velikanoč, daljši je predpust.

Vsak letni čas (vsaki kvatri) nam prinaša veselje in opravke, pa tudi svoje težave.

Mlado leto ali spomlad začenja se z drugo polovico sušca meseca, kakor se bere v pratiki, in je dragi čas setve. Spomladanski kvatri so drugi teden o postu, tačas prosimo, da bi nam ljubi Bog blagoslovil setev.

Poletje se začenja z drugo polovico rožnika, po prazniku sv. Alojzija in je čas truda in potú. Poletenski kvatri so prvi teden po binkoštih, ter opominjajo verne, da naj prosijo dobre letine.

Jesen je po soprazniku sv. Mateja; tačas žanjejo in nabirajo tisti, ki so pridno sejali in sadili. Jesenski kvatri so precej po Križevem, in opominjajo Boga prositi, da se poljski sadeži srečno spravijo pod streho.

Zima se začenja v pratiki po sv. Tomaži, in je tihi čas pokoja in užitka. Zimski kvatri so tretji teden v adventu; verni takrat prosijo, da bi jim nabrani sadež koristil, poleg tega naj bi pa tudi svoje duše ne pozabili.

Kakor ima leto štiri dôbe, tako ima človeško življenje tudi štiri dôbe. Blagor temu, kedór ne zamudi nobene dobe in se skerbno pripravlja za večnost.

V koledarji so tudi napovedani semnji. Semnji so koristna naprava obertniji in tergovini; toda semnje prevečkrat obiskovati ne kaže; ako nimaš kaj prodajati in kupovati, ostani raje doma. Ako se družega ne izgubi po semnjih, izgubi se čas; a čas je najdražje blago na svetu; izgubljeni čas se nikedar več ne poverne.

Koledar naj nas opominja na opravke vsakdanjega življenja; neprenehani tek časa naj nas pa opomni minljivosti vsega posvetnega veselja. Posebno naj nas pa kerščanski prazniki opominjajo, da v minljivem življenji skerbimo za večno življenje, kajti tukaj je čas setve, v večnosti bode žetev.

* * *

Otroci! Čas je dereča voda; če nam kaj prinese, hitro nam zopet vzame. Naglo tečejo prijetni dnevi vaše mladosti. Mine dan, mine mesec, in tako leto za letom. Kmalu bode te stari, in od vaših prijetnih mladih let ne bode vam družega ostalo nego to, kar ste se dobrega in lepega naučili. Kmalu se vam bode skrilo solnce življenja za goro temnega pokopališča — v večni zatón. Ne pustite tedaj prezlatega časa brez dobička za vašo časno in večno srečo odhajati!

Pririodopisno-natoroznansko polje.

Nekaj o zraku.

I.

Okolu naše zemlje je zrak. Mi zraka sicer ne moremo videti na blizu, nù vendar ne mislite, da zraka ni. Sto in sto dokazov imamo, in na tisoč in tisoč načinov se lahko prepričamo, da je res zrak okolu nas. Ako le z roko mahne-mo, koj čutimo, da se nekaj ob roko upira, ako naglo hodimo ali celò dirjamo, se nam obleka in lasje kvišku vzdigujejo; tudi veternica (petelin na strehi) se hitro obrača, kedar veter potegne. Akoravno tedaj tukaj ničesar ne vidimo, mora na vsak način vendar le nekaj biti, kar se nam v roko upira, kar nam obleko in lase k višku vzdiguje in kar veternico na strehi obrača. To vam, ljubi moji mladi bralci in bralke, ni prav nič drugega nego zrak, ki se tudi v veter spre-meni, kedar se giblje.

I kako se pa vendar lahko prepričamo, da je zares okolu nas in povsod zrak?

Glejte tako-le: Vzemite kozarec, pa mu od znotraj na dno prilepite koš-ček papirja, deržite kozarec narobe in ga naglo potisnite v vodo, potem ga zopet iz vode potegnite in pogledjte na dno, pa boste videli, da na dnu kozarca ni bilo vode, čeravno je bil ves kozarec pod vodo. Papir je ostal suh, kakor da bi ne bil v kozareu, pa se vendar papir vselej zmoči kedar ga veržemo v vodo. I kako je neki to? Moralo je vendar nekaj v kozareu biti, kar je vodi branilo, da ni mogla do dna. Vzemite zopet kozarec, ter ga po strani v vodo pahnite. Videli boste, da zdaj iz njega nekaj ferflá, kajti voda bobljá, t. j. naredé se nad vodo mehurji, in če kozarec zdaj iz vode potegnete, videli boste, da papir, ki je bil na dnu kozarca, zdaj ni več suh, ampak moker je. —

Gotovo ste že opazili, da vino ne teče skozi lakovnico v sod, ako je cev od lakovnice tako čversto v sod vtaknjena, da okolu nje nikjer ni nič praznega prostora. Tedaj mora v sodu nekaj biti, kar vinu ne pusti, da bi teklo v sod. A to je — zrak.

Morebiti me bode kedó vprašal izmed vas, zakaj pa vino iz lakovnice ta-krat lahko teče v sod, če cev od lakovnice ni preterdo vtaknjena vanj?

Glejte otroci, zato, ker takrat zrak vendar le počasi lahko beži iz soda ob stra-néh lakovničine cevi. Ravno tako beži zrak iz kozarca, če ga po strani vtak-nete v vodo. Voda takrat ne gre na enkrat v kozarec, ampak le počasi, a med tem se tudi zrak umika vodi iz kozarca.

Zrak pokriva našo zemljo, kakor kakošno veliko morje. Koder koli hodi-mo, povsod je okolu nas zrak. Tice plavajo po zraku kakor ribe po vodi. Ni-karte se čuditi, ako zraka ne vidite na blizu.

Ako postavim na oknu, ki ima več steklenih šip, manjka ena šipa, druga pa, ki je prav tenka, stoji zraven, zdelo se nam bode, ako gledamo od daleč v okno, da tudi druga šipa na oknu manjka.

Pustite tico prosto leteti po sobi, nekaj časa bo letela, ko pa pride do ok-na, zadela se bo revica vanj, ker se jej bo zdelo, da tam, kjer je šipa, ničesar

ni. — Šipa na oknu je prozorna, a revna tica misli, da jej ni nič na potu. — Ravno tako je prozoren tudi zrak. Zdi se nam, da ga ni v kozarcu, niti v sodu, niti nikjer, ker ga ne vidimo, a zrak je vendar povsod, ker se nam upira, ker ga čutimo itd.

Ali to še ni vse, ljubi moji otroci. Vsak človek so bo lahko prepričal, da je res okolu naše zemlje zrak, a morebiti, da tudi vi že to veste. Kaj pa vi pravite na to, če vam povem, da zrak tudi lahko vidimo, da ga zares tudi vidimo, ravno tako, kakor vsako drugo stvar.

Ozrite se proti nebu, kedar je lepo vreme, videli boste neko prav lepo modrico, ki se visoko nad nami razprostira in se počasi k zemlji spušča, nazadnje se za hišami in gorami izgubi, a na ravnini se nam zdi, kakor bi se naše zemlje dotikala.

To je svod, ki mu pravimo nebó. Vsaj ste že gotovo sami večkrat dejali: nebó je oblačno, nebó je čisto, deževno itd. In glejte! ta nebeški svod, ni nikakoršen svod, pa tudi nebó ni, prav nič drugega ni, nego prosti zrak, ki nam se v daljavi vidi moder (plav), pa ga ravno zavoljo tega, ker je moder, tudi vidimo.

Vzemite n. pr. kos navadnega stekla, zdelo se vam bode, da steklo nima nikakoršne barve; če pa vzamete še eno steklo, pa še drugo, tretje itd. in eno na drugo položite, videli boste, da je vse skupaj zelenkaste barve.

Ako vse te steklene plošče skupaj deržite in skozi gledate, ne boste videli ničesar, ako pa le eno v roki imate in skozi gledate, videli boste tako dobro vsako reč, kakor bi ničesar pred seboj ne imeli. Ravno taka je z zrakom. Ako ga je n. pr. v sobi, na dvorišči itd. le malo, nima zavoljo svoje prozornosti nikakoršne barve, ako ga je pa mnogo skupaj, vidi se nam moder ali plav.

V tem zraku tedaj, s katerim je naša zemlja obdana kakor s kakošnim morjem, v katerem živimo kakor na dnu morja, po katerem letajo tice kakor bi plavale ribe po vodi, v katerem dihamo in ga na blizu nikakor videti ne moremo, prikazuje se in vidi marsikaj, čemur mi zračne prikazni pravimo. Take prikazni so: veter, rosa, mraz, megla, oblaki, dež, sneg, toča, grom, božja mavrica in še več drugih.

Nekatere izmed teh prikazni vidimo le včasih, nekatere pa bolj pogostoma, nekatere vidimo le po zimi, nekatere pa po zimi in po letu. Tudi jaz ne vem natanko vzroka tem prikaznim, a to kar znam, povedati vam hočem na kratko in razločno, da se tudi vi kaj naučite. Dobro vem, da vam bode ugodno, ako boste vedeli, kako se naredi rosa, ki se blišči kakor dragi kamni, od kod so oblaki, ki nam večkrat zakrijejo sonce, kako postane prelepa božja mavrica, katere se človek ne more zadostno nagledati.

Kedor vsega tega dobro ne vé, si marsikaj smešnega misli o teh prikaznih. Še dandenes je mnogo ljudi, ki mislijo, da božja mavrica vodo pije, da se iz rose dela zlató, da večkrat pada kervavi dež, in da so lučice, ki se vidijo leteti po zraku, grešni duhovi, kateri človeka preganjajo. Vse to so vraže, katerih ne smete verjeti, ako želite, da se vam ne bodo smijali pametni ljudje. Pač ga naj bode sram, kedor kaj takega veruje.

Prihodnjič, preljubi moji, povedal vam bodem nekaj prav natankega o v etru, kar vas bode gotovo zanimalo, torej poterpljenje!

Lj. T.

Razne stvari.

Drobtine.

(Poslušaj!) Ostani lepo doma v svojej domovini in živi se pošteno! Ne delaj si zlatih gradov, ampak hodi pridno za svojim oralom. Ne upaj preveč, marveč delaj; ne ubijaj si glavé s tem, kaj se bode jutri godilo, marveč stori raje precej to, kar moreš že denes storiti. Najprej izverši to, kar je dobrega in koristnega, in kar moraš storiti; izverši, kar je potrebnega, predno začneš kako drugo delo, ki se ti še tako važno zdi. Ne zanašaj se na boljše čase, tem več privajaj se na čas, v katerem živiš.

(Tolažba.) Človek ne živi za to na svetu, da je samo srečen, ampak za to, da postaja boljši in po tem poti še le srečen.

(Število prebivalcev zemlje.) Vsih živočih ljudi na zemlji šteje se dandenes 1302 milijonov; izmed teh jih živi v Evropi 276 mil., v Aziji 755 mil., v Afriki 200 mil., v Ameriki 68 mil., v Avstraliji in Polineziji 3 milijone.

Kratkočasnice.

* Nek pogorelec je prosil vbogajme, ter povsod pristavljaj, da mu je ogenj pokončal vso njegovo imovino. Nekedo ga šaljivo vpraša, ako se more izkazati pismeno, da je res pogorel. „O, jaz siromak sem tako nesrečen“ odgovori pogorelec, da mi je še celó moje pismo spričalo pogorelo.“

* Dva človeka, prvi velik kakor Golijat, a drugi majhen kakor paperk, sta se prepirala zarad neke reči. Naposled se oberne velikan k pritlikovcu in mu reče: „Le ne bahaj se, muha! ako se razjezim, pobasal te bodem naravnost v svoj žep.“ — Pritlikovec mu

na to prav mirno odgovori: „Nù, pa me le pobaši, potem bodeš vsaj v žepu imel več mozga, nego ga imaš zdaj v glavi!“ To se vé, da so se na to vsi okrogstoječi iz vsega gerla smijali.

* Nek skupuh reče svojemu prijatelju, kateri mu je v eno mér tožil, da mora denarje posojevati, to-le: „Naredite, dragi prijatelj, takó, kakor delam jaz. Jaz namreč imam dve mošnji za denarje. Pervejs pravi neki, a drugej ves svet. Vse svoje denarje spravljam v prvo mošnjo, a v drugo ne denem niti krajcarja. Ako kedó k meni pride, in me prosi, naj mu posodim denarjev, berž mu pokažem prazno mošnjo, in kolnem se, da v vsem svetu niti krajcarja nimam, in ako potrebujem denarjev, moram tudi jaz sam k nekemu iti, da mi je dá. Glejte, tako delam jaz, in nikoli se ne zlažem, pa si na ta način ohranim denarje in prijatelje.“

Zabavna naloga.

(Priobčil J. P.)

Peljalo se je po morji 15 kristjanov in 15 židov. Nastala je strašno huda nevihta in morali so vse, kar je bilo težkega, iz ladije v morje pometati. Ker je pa bila ladija še zmêrom pretežka, sklenili so med soboj, da bodo tudi še polovico ljudi v morje pometali. „Vsakega devetega moža“ rekli so „vergli bomo v morje, dokler nas samo 15 ostane.“ Moder kristjan pa vse osebe, ki so bile na ladiji, postavi v en krog takó po versti, da so bili sami židje v morje pometani, a kristjanov nobeden. Kaj pravite, kako jih je postavil?

(Rešitev in imena rešilcev v prihodnjem listu.)

Nekaj za kratek čas.

„Mihec, ali veš, kolikokrat je 13 v 12 zapopadeno?“ vpraša Peharjev Jožek svojega tovariša, ki je celo uro pri oknu naslonjen zijala prodajal.

Mihec pogleda Jožeka in ponosno reče: 13 v 12 je $\frac{12}{13}$ krat zapopadeno in kedor drugače terdi, je butec.

Jožek pa ni besedice ne reče, ampak pred Mihača zapiše s kredo na mizo to-le:

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12; briše poredoma prve številke in govori: 1 in 12 je 13, 2 in 11 je 13, 3 in 10 je 13, 4 in 9 je 13, 5 in 8 je 13, 6 in 7 je 13, napravil sem tedaj iz 12 6krat trinajst; 13 je v 12 po tem takem 6krat zapopadeno. Butec je, kedor tega ne verjame.

Pri teh besedah odide naglo iz sobe, a Mihec vzame kredo in ves čas, dokler niso mati začeli mizo pogrinjati, premišljuje teh 12 števil. Lj. T.

A. Kako se s tremi krajcarji šteje deset?

B. To ni mogoče!

A. Mogoče je, mogoče. Glej tako-le: Vzemí tri krajcarje in je na mizo polagaje štej: eden, dva, tri; potem štej na mizi ležeče krajcarje dalje: štiri, pet, šest, in kedar rečeš šest, poberi ob enem ta krajcar; potem pobiraje drugega šteješ sedem, poslednjega pustiš ležati in ga šteješ osem, potem ona dva, ki ju deržiš v roki na mizo polagaje šteješ dalje: devet, deset. — L. H.-g.

Listnica. Gg.: J. V.; J. K. in V. K. v Šentjerneji: Lepa Vam hvala na Vašej podpori. Sprejmite naš serčni pozdrav. — A. Š. v Št. L.: Pač je človek revež na tem svetu, nikjer ne najde svoje prave sreče. — P. K. na Vojskim: Ko bi imel „Vertec“ mnogo takih podpornikov, kot ste Vi, pa bi lahko vsak mesec na dveh polah izhajal. Sprejmite naš serčni pozdrav. — Št. K. nadučitelj v Sr.: Ko bi vsi učitelji pripravljali „Vertec“ tako, kakor Vi, kmalu bi si „Vertec“ opomogel in lahko po dve pöll na mesec izhajal. Sprejmite naš serčni pozdrav. — J. B. na Uneu: Za lansko leto plačali ste le prvo polovico. Za letos smo Vam tedaj vpisali 1 gld. 30 kr. za I. polletje. — J. Nep. L. v T.: Naročnina nij bila še poravnana za prešlo leto; poravnali smo jo tedaj s poslanim zneskom. — F. P. pri sv. K.: Za poslano številko nimate nič plačati. — J. B. uč. pri Sv. J.: Za poslano številko priložite 30 soldov.

Prošnja.

Ker prvo število „Verteca“ pošljemo na ogled tudi takim gospodom in prijateljem slovenske mladine, ki dosihmal na „Vertec“ še niso bili naročeni, prosimo je prav uljudno, da nam pošljejo prvo številko pod ravno tem ovitkom, pod katerim so jo prejeli, zopet nazaj, ako se ne mislijo naročiti. Z naročevanjem naj se vsak podviza, da bomo vedeli, koliko iztisov bode treba 2. številke natisniti. — Perva številka ima 20 strani berila in tako ga bode imela tudi vsaka prihodnja, ako se primerno število naročnikov nabere. Druga številka prinesla bode 3 prav zale podobe, ter bomo ž njimi odškodovali naše naročnike, ki so znabiti že v prvem številu pričakovali več podob, a mi tej želji nismo mogli ustreči, ker podobe, namenjene za prvi list, še niso izgotovljene. — Vsakedo lahko vidi, da smo si z novim letom naložili zopet dokaj truda, dela in požertovanja, pa radi storimo še več, — vsaj gre za našo dobro slovensko mladino.

Prosimo tedaj vse prave rodoljube in prijatelje slovenske mladosti, da nas blagovolijo podpirati z obilno naročnino.

„Vertec“ stoji po pošti prejeman za vse leto 2 gld. 60 kr., za pol leta polovico; brez pošte pa 2 gld. 40 kr. za vse leto, za pol leta polovico.

Kedor nam pošlje osem novih naročnikov, dobi en iztis brezplačno. Naročnina naj se nam pošlje najpozneje do konca tekočega meseca po poštah nakaznicah (Postanweisungen), ki se dobé po 5 kr. na vsakej pošti.

Uredništvo „Verteca“

šentpetersko predmestje št. 15 v Ljubljani (Laibach).